

Mordýřská legenda

Martin Lecián

Zloděj a mnohonásobný vrah, o kterém se vyprávěly legendy a zpívaly kramářské písně, se sice narodil v Uherském Ostrohu v dnešním Zlínském kraji, jenže tenhle gauner děsil svými činy široké území. Ne nadarmo se mu říkalo Postrach Moravy.

Budoucí kasař a vrah Martin Lecián se narodil v kulatém roce 1900 Antonínu Leciánovi, dělníku v cukrovaru, a matce Viktorii. Už samo rodinné zázemí neslibovalo nic dobrého. Otec proslul coby opilec, rváč a karbaník. Manželku obtěžkal celkem deseti dětmi a zřejmě si s ním užila peklo na zemi, protože když měl sedmý potomek Martin pět let, zemřela v ústavu pro choromyslné. Vdovec se znovu oženil a s kupou svých

děti zacházel opravdu svérázně. „Desetiletého Martina dokonce za úplatu pronajal potulným komediantům, jeho sestra se ve Vídni živila prostitucí a údajně udržovala s otcem incestní vztah,“ uvádějí historické záznamy muzea v Novém Jičíně. S tímto městem pojí Martina Leciána jeho první ústavní pobyt. Jako nezvladatelný zloděj skončil v patnácti letech ve zdejším Výchovném ústavu pro mravně ohroženou a zanedbanou mládež.

„Po svém propuštění nastoupil 1. října 1922 prezenční vojenskou službu u hraničářského praporu ve Fryštátě. V lednu 1923 poprvé dezertoval, 2. března 1924 byl chycen při pokusu vykrást uzenářství Josefa Holuba v Kojetíně a po soudu v Olomouci byl umístěn v Brně na Špilberku, kde byl kromě věznice i menší vojenský žalář,“ pokračují jeho osudy v záznamech muzea s dodatkem, že díky „drzé lsti“ odtud utekl. V listopadu téhož roku byl chycen v Kyjově a poslán do těžkého vojenského žaláře v Malé pevnosti Terezín. Po propuštění v květnu 1926 ho poslali, aby dosloužil vojnu u svého pluku, jenže znovu dezertoval.

Gentleman s růží

Už v Kojetíně loupil Lecián se zbraní a zranil městského strážníka Františka Pivného. Po své poslední dezerci žil s milenkou Marií Křenovskou a spolu s ní jej chytili v jednom podniku v Přerově. Protože měl Lecián

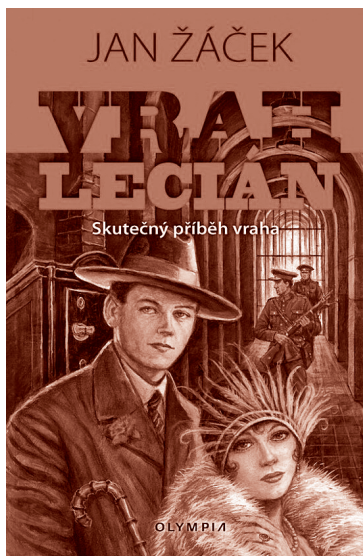
otevřenou tuberkulózu hrtanu, umístili ho na uzavřené oddělení Divizní nemocnice v Klášterním Hradisku v Olomouci. Odtud v prosinci 1926 znovu utekl, tentokrát i s dalším zběhem a násilníkem Bélou Székelym. Spolu vykradli obchod se zbraněmi v Hranicích a od té doby Lecián hlídače vykrádaných objektů rovnou střílel. Čtyřmi výstřely zavraždil 19. ledna 1927 slavkovského strážmistra Rudolfa Hanáka, když byl vyzván, aby předložil legetimaci.

„Martin Lecián byl menší postavy, 163 centimetrů vysoké, rád kouřil, potrpěl si na pěkné oblečení a dobré jídlo. Své zlodějské praktiky používal po celé Moravě, v Praze i na Slovensku. Avšak vždycky vystupoval jako kavalír a elegán, s dětsky milým úsměvem, ruce měl ošetřované manikúrou. Vždy měl na hlavě klobouk a nejčastěji nosil světlé raglány,“ popisuje novojičínský archiv Leciánovy zvyklosti, které vedly ke vzniku legendy o lupiči-gentlemanovi, který prý bohatým bral a chudým dával.

Nemohlo být však větší mýlky. Co Lecián ukradl, z toho si sám žil na vysoké noze. S falešnými doklady spal v nejdražších hotelích, používal paruky i převleky třeba za mnicha, studenta v brýlích, rozšafného sedláka, gentlemana s růží v knoflíkové dírce nebo za důstojníka. A jeho obětí přibývalo. V únoru 1927 to odnesl obecní strážník František Marčík, měsíc nato pak četnický strážmistr Antonín Stuchlý, krátce ženatý a s těhotnou manželkou.

V pekle si odpočinu dost

To už vrahovy podobizny visely po celé republice a za jeho dopadení byla vypsána odměna 10 tisíc tehdejších korun. Tenkrát žil u vdané Anny Kořenovské z Iváně u Židlochovic, která vlastnímu manželovi vyhrožovala „podřezaným kejhákem“, pokud Leciána udá. Vrahovou specialitou byl na místě mordů nebo v navštívených hospodách na pivním tácku naškrábaný vzkaz *Jedna růže červená*.

Dobový snímek vraha Martina Leciána po boku milenky Marie Křenovské vyšel v mnoha tiskovinách. Tato podoba se objevila na obalu knihy vydané roku 2022.

Zloděj a mnohonásobný vrah Martin Lecián, který si ne nadarmo vysloužil přízvisko Postrach Moravy, byl popraven 6. října 1927. Repro: soudní spis

„V noci 22. dubna 1927 vykradl společně s Emanuele Dedkem, bývalým spoluchovancem z polepšovny, v novojičínském obchodě s kůžemi trezor. Hotovost činila 18 438 korun. Kolem třetí ráno při odchodu z místa činu je zaregistroval uniformovaný noční hlídač Andreas Olbrich, který začal pískat na policii. Lecián zahájil střelbu a dvakrát jej zasáhl,“ uvádí text muzea. Oba zločinci na místě zanechali otisky prstů.

Zločince chytili 25. dubna 1927 v nádražním hostinci v Novém Bohumíně policejní agenti Alois Haluza a Petr Halíř. Předstírajíce opilost dovrávali až k jeho stolu, kde se na něho vrhli a odzbrojili ho. Dne 29. srpna začal u Divizního soudu v Olomouci proces, při kterém Leciánovi přisoudili celkem 104 trestných činů včetně deseti vražd, zčásti nedokonaných. Při 69 loupežích si přišel na 351 775 korun. Pro mnohé zločiny byl 3. září 1927 odsouzen k trestu smrti provazem.

Koncem měsíce se Lecián se spoluvězněm Ladislavem Kašpaříkem a za pomoci spolustrážného Jana Tomicy, který vězňům donesl pilku a sám se na oko nechal spoutat, naposledy pokusil o útěk. Při něm smrtelně postřelil strážného vojína Ferencze Kisse jeho vlastní zbraní. Nejvyšší soud pak 30. září 1927 zamítl Leciánovu žádost o milost a stejně postupoval i jinak zásadně milosrdný prezident Tomáš Garrigue Masaryk.

„Jako poslední přání si odsouzený vyžádal polévku, velký řízek s hromadou brambor, kompot, zákusek a cigarety. Jídlo zapíjel pivem,“ popisuje poslední vrahovy

hodiny Galerie osobností Nového Jičína. A připomíná slavnou Leciánovu větu „Však já si v pekle odpočinu dost“ coby odpověď na výzvu, aby se před popravou prospal. Místo toho do rána stihl vykouřit osmdesát cigaret, i když měl silnou tuberkulózu. „Ráno vypadá jako žijící mrtvola, což svým způsobem i je,“ komentoval to dobový tisk.

Vojenskou popravu mnohonásobného zločince Leciána vykonal 6. října 1927 za přítomnosti úředních osob státní popravčí a vyučený zlatník Leopold Wohlschläger. Následný tajný pohřeb a vůbec celý Leciánův příběh však inspiroval v době hospodářské krize olomoucké komunisty, aby po ulicích provolávali slávu „Sovětskému svazu, jeho armádě a Leciánovi“. K legendě přispěl i jeho obhájce ex offio Eduard Šrot, který obranu svého klienta založil také na onom nesmyslném tvrzení, že Lecián „bohatým bral a chudým dával“. Nicméně na „neznámém“ hrobě nemilosrdného mordýře se objevovaly kytice ještě počátkem 90. let minulého století.

„Legendy a popěvky o Leciánovi jsou známé dosud. Ještě nedávno vzpomínala devadesátiletá občanka z Černovíra Žofie Pastrnková, že prý s popraveným Leciánem vyšel z Olomouce pohřební průvod olomouckých prostitutek zpívajících Leciánovy oblíbené hospodské a hlavně pohoršlivé písničky,“ končí zápis v novojičínském muzeu.